

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרְעֵ זֶרַע עֵץ פְּרִי...

וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרְעֵ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְּרִי...

בראשית - פסוקים מפרקים ז-ח

בְּשָׁנָה שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לַחַיִּי נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשַׁבְּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיֵנֹת תְּהוֹם רַבָּה וְאֶרֶבֶת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ: וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה... וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמָשִׁים וּמֵאֵת יוֹם... וַתִּנַּח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבְּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הַרִי אֲרָרָט: וְהַמַּיִם הָיוּ הַלוֹךְ וְחֹסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעֲשִׂירִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רֵאשֵׁי הַהָרִים... וַיְהִי בְּאַחַת וָשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיָּסַר נֹחַ אֶת מִכְסֵה הַתֵּבָה וַיֵּרָא וְהִנֵּה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה: וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשַׁבְּעָה וָעֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ גִּבְשָׁה הָאָרֶץ:

יצירת תורת בריסק היתה בה פריצת דרך, הרחבת אופקים, אבל במידה מסויימת אלה באו על חשבונם של אופקים אחרים. ואין כוונתי לאותם אופקים שמנקודת הראות של לימוד התורה נמצאים "מחוץ למגרש", אלא לאותם דברים שגם העוסק בהם מקיים, לכולי עלמא, מצוות תלמוד תורה. כבר הזכרתי למעלה שהעיסוק בנוסחאות הש"ס וגירסאותיו כמעט ונפקד מקומו בבית מדרשה של בריסק. הוא הדין לגבי העיסוק בעולמם הריאלי של חכמים. זכורני שלפני מספר שנים נפגשתי עם ר' שאול ליברמן ז"ל, והוא סיפר לי בחרדה על פגישתו עם תלמיד חכם בעל שיעור קומה, שלא ידע "רדיית הפת" מהי. "הייתכן?", שאל, "הגמרא במסכת שבת עוסקת ודנה בשאלת היתרה של רדיית הפת בשבת, והלז לא ידע כיצד היא מתקיימת הלכה למעשה?". אכן, מנקודת ראותו-שלו ניתן להבין היטב את החרדה והזעזוע מגילוי זה. אבל מנקודת ראות שונה, והיא השלטת בתורתו של ר' חיים, ניתן לדון ולנתח, ובצורה מבריקה וחדשנית, על רדיית הפת, לנסות ולהגדיר - כמעשה הראשונים - מהי בדיוק אותה קטיגוריה של "חכמה שאין עמה מלאכה", באיזו מידה נחשבת היא מלאכה דרבנן ומהו היחס בינה לבין "שבות" ולכמה תופעות הלכתיות אחרות בהלכות שבת שמקורן מדרבנן, וכל זאת מבלי לדעת בדיוק מהם שלביה של אותה מלאכה מבחינה מציאותית-טכנית. כמובן, חכם ההלכה, הנדרש לפסיקתה, חייב להכיר את הבטיה הטכניים של רדיית הפת, ואינו יכול להסתפק בזיקה מופשטת אליה. אבל אותו הלומד, היושב בבית המדרש, יכול להעביר במשך ארבעים שנה ויותר שיעור על רדיית הפת מבלי שידע אל נכון כיצד היא פועלת במציאות. גם גישה זו, נובעת מאותה אחריות לבירור הנושא, וזאת בדמותו המשפטית המופשטת, על חשבון הבנתו הפשוטה, הטכנית-ריאלית, של הטקסט.

(הרב אהרן ליכטנשטיין, "כך היא דרכה של תורת 'הרב' - לדרך לימודו של הגר"ד סולובייצ'יק", עלון שבות בוגרים ב)